

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy senátu JUDr. Václava Novotného a soudkyň JUDr. Ludmily Valentové a JUDr. Lenky Matyášové v právní věci žalobce: **O. K.**, zast. advokátem Mgr. Markem Janstou, se sídlem v Mladé Boleslavi, Palackého 267, proti žalovanému: **Ministerstvu vnitra**, Praha 7, Nad Štolou 3, o udělení azylu, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 16. 1. 2004, č. j. 14 Az 111/2003 - 32,

t a k t o :

I. Kasační stížnost **se zamítá**.

II. Žalovanému **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í:

Žalobce (dále též „stěžovatel“) včas podanou kasační stížností brojí proti shora označenému rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem, kterým byla zamítnuta jeho žaloba proti rozhodnutí Ministerstva vnitra (dále též „žalovaný“) ze dne 25. 4. 2003, č. j. OAM-2725/CU-09-P18-2001, o neudělení azylu podle § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „zákon o azylu“) a současně bylo rozhodnuto, že se na cizince nevztahuje překážka vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu v platném znění.

Ve shora označeném rozhodnutí žalovaného je popsán skutkový stav, jak vyplynul ze žádosti o udělení azylu podané stěžovatelem dne 20. 7. 2001 (na č. 1. 22 správního spisu), z pohovoru konaného dne 11. 12. 2001, doplňujícího pohovoru ze dne 24. 3. 2003 a z obsahu správního spisu. Stěžovatel (bulharské národnosti, pravoslavného vyznání) uvedl, že Moldávii opustil, aby si v zahraničí (do České republiky vrácen z Německa) vydělal peníze a uspořádal nový život, neboť v Moldavsku nemohl najít zaměstnání především z důvodu špatné znalosti moldavštiny, když před propuštěním ze zaměstnání pracoval v Podněsterské republice.

Důvody pronásledování ve smyslu § 12 zákona o azylu nebyly ze strany stěžovatele tvrzeny, ani hrozba stěžovateli negativními následky ve smyslu § 91 zákona o azylu v případě návratu do Moldavska nebyla tvrzena. Proti stěžovateli bylo vedeno řízení o správním vyhoštění, které je prozatím přerušeno. Ze správního spisu vyplynuly skutečnosti, které jsou zachyceny v rozhodnutí žalovaného, zejména důvody pro neudělení azylu.

Žalobě, kterou stěžovatel proti rozhodnutí žalovaného uplatnil, Krajský soud v Ústí nad Labem jako soud I. stupně nevyhověl a zamítl ji. Vyšel přitom z obsahu správního spisu, který byl k dispozici a uzavřel, že žalovaný postupoval správně, když žádosti o udělení azylu nevyhověl a azyl neudělil dle § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona o azylu; nebyly totiž uvedeny žádné skutečnosti svědčící o tom, že by stěžovatel mohl být vystaven pronásledování z důvodů uvedených v § 12 zákona o azylu a rovněž tak shledal správnými i další výroky o neudělení azylu podle § 13 a § 14 cit. zákona, včetně rozhodnutí týkající se překážky vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu. Soud I. stupně při svém rozhodování nezjistil žádné procesní důvody nezákonnosti žalobou naříkaného rozhodnutí. Týká se námitky účasti stěžovatele na ozbrojeném konfliktu v Podněstří v roce 1992, odkázal soud I. stupně na protokoly o pohovoru, v nichž stěžovatel nevyjádřil souvislost této skutečnosti s jakýmkoli pronásledováním či výhrůžkami ani vůči němu ani jeho rodině, proto této žalobní námitce krajský soud nevyhověl.

V rámci kasační stížnosti napadající rozsudek soudu I. stupně stěžovatel uplatnil kasační důvod podřaditelný pod § 103 odst. 1 písm. a) a b) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“). Lze vzít za namítané, že rozhodnutí soudu I. stupně je nezákonné (nezákonnost spočívá v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení) a řízení vykazuje vady (neboť skutková podstata, z níž správní orgán vycházel, nemá oporu ve spisech, nebo je s nimi v rozporu, nebo při jejím zjišťování byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem způsobem ovlivňujícím zákonnost).

Stěžovatel se především domnívá, že při projednávání jeho žádosti o azyl došlo k pochybení správního orgánu, rozhodnutí správního orgánu napadá v celém rozsahu pro jeho nezákonnost způsobenou tím, že správní orgán nezjistil přesně a úplně skutkový stav věci před vydáním rozhodnutí, čímž porušil § 3 odst. 4, § 32 odst. 1 a § 46 správního řádu a v důsledku toho i nesprávně právně posoudil žádost o azyl. Důkazy, které si správní orgán opatřil pro rozhodnutí, nebyly úplné, došlo opětovně k porušení § 32 odst. 1 a dále § 34 odst. 1 správního řádu; nemohl tedy správně usuzovat na skutkové a právní otázky, které pro své rozhodnutí potřebuje zodpovědět. Stěžovatel má zato, že rozhodnutí nevyplyvá ze zjištěných podkladů, tj. není zde logická vazba mezi rozhodnutím a podkladem pro ně.

Stěžovatel tato svá tvrzení odůvodňuje tím, že je v zemi původu ohrožen na životě, nemá se kam obrátit o pomoc, protože stát takové poměry trpí a podporuje je. Je přesvědčen, že v jeho případě jde i o důvody humanitární, na základě kterých by bylo možno k udělení azylu použít § 14 zákona o azylu. Odvolává se proto na čl. 3 Úmluvy o ochraně lidských práv a svobod: „Nikdo nesmí být mučen nebo podrobován nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestu“. Odkazuje na rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ve věci Cruz Varas z roku 1991, A-201, § 69-70 a rozsudek ve věci Vilvarajah z roku 1991, A-215, § 3 (vyhoštění). Vyhoštění žadatele o azyl smluvním státem může způsobit problémy ve vztahu k čl. 3 a založit tak v této věci odpovědnost smluvního státu z titulu Úmluvy, pokud existují vážné a prokazatelné důvody k obavám, že dotčená osoba bude v zemi určení vystavena reálnému riziku, že bude mučena nebo podrobena nelidskému a ponižujícímu zacházení. Stěžovatel zdůrazňuje, že není možné se obrátit na policii v zemi, protože není po nikom

možné požadovat, aby se sám a dobrovolně vystavoval perzekuci, aby mohl lépe prokázat své obavy z pronásledování.

Stěžovatel se dále dovolává názoru v Příručce k postupům a kritériím pro určování právního postavení uprchlíků, vydané Úřadem Vysokého komisaře OSN v lednu 1992 v Ženevě, kde je v čl. 53 uvedeno: „Může se stát, že žadatel byl podroben různým opatřením, která sama o sobě ještě nepředstavují pronásledování (např. různým formám diskriminace), ale jsou v některých případech spojena s dalšími zápornými faktory (např. obecné ovzduší nejistoty v zemi původu). V těchto situacích mohou různé se uplatňující aspekty ve svém součtu vyvolat určitý efekt, který může logicky opravňovat k tvrzení o opodstatněnosti pronásledování na kumulativním základě.

Podáním ze dne 22. 12. 2004 doplnil zástupce stěžovatele kasační stížnost o následující: datum doručení kasační stížnosti napadeného rozhodnutí, důvod kasační stížnosti /§ 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s./.

Stěžovatel navrhuje napadený rozsudek soudu I. stupně zrušit a věc vrátit tomuto soudu k dalšímu řízení, rovněž požaduje přiznání odkladného účinku kasační stížnosti, nařízení veřejného projednání věci s jeho přítomností a ustanovení tlumočníka.

Z vyjádření účastníka řízení – žalovaného ke kasační stížnosti je patrné, že tento popírá oprávněnost podané kasační stížnosti, neboť se domnívá, že jak jeho rozhodnutí ve věci azylu, tak i rozsudek soudu I. stupně byly vydány v souladu s právními předpisy. Je odkazováno na správní spis a napadené rozhodnutí a dále na podání a výpovědi, které stěžovatel učinil v průběhu správního řízení.

Žalovaný se domnívá, že stěžovatel v kasační stížnosti konstatuje toliko svůj nesouhlas s rozsudkem krajského soudu, dále je kasační stížností napadáno rozhodnutí správního orgánu, kdy stěžovatel pouze obecně, bez dalšího odůvodnění poukazuje na porušení jednotlivých ustanovení správního řádu. Správní orgán se proto domnívá, že kasační stížnosti nesplňuje náležitosti stanovené v § 106 odst. 1 s. ř. s., neboť z ní není zřejmé, v jakém rozsahu a z jakých důvodů je stěžovatelem rozsudek krajského soudu napadán.

Žalovaný považuje kasační stížnost za neopodstatněnou, stejně tak návrh na přiznání odkladného účinku, proto navrhuje její odmítnutí, příp. zamítnutí a nepřiznání odkladného účinku.

V souladu s ust. § 109 odst. 3 s. ř. s. je Nejvyšší správní soud vázán důvody kasační stížnosti; to neplatí, bylo-li řízení před soudem zmatečné /ust. § 103 odst. 1 písm. c) cit. zák./ nebo bylo zatíženo vadou, která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé, anebo je-li napadené rozhodnutí nepřezkoumatelné /ust. § 103 odst. 1 písm. d) cit. zák./, jakož i v případech, kdy je rozhodnutí správního orgánu nicotné. Ke skutečnostem, které stěžovatel uplatnil poté, kdy bylo vydáno napadené rozhodnutí, Nejvyšší správní soud v souladu s ustanovením § 109 odst. 4 s. ř. s. nepřihlédne. Skutkovým základem pro rozhodnutí kasačního soudu se tedy mohly stát pouze skutečnosti a důkazy, které byly uplatněny před soudem, který vydal napadené rozhodnutí. Při svém rozhodování vycházel Nejvyšší správní soud ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu (ust. § 75 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s.).

Nejvyšší správní soud přezkoumal kasační stížností napadené rozhodnutí Krajského soudu v Ústí nad Labem v mezích důvodů uplatněných ve smyslu ust. § 103 odst.1 písm. a) a b) s. ř. s. a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

K tvrzené nezákonnosti podle § 103 odst.1 písm.a) s. ř. s. konstatuje Nejvyšší správní soud, že tato spočívá buď v tom, že na správně zjištěný skutkový stav je aplikována nesprávná právní věta, popř. je sice aplikována správná právní věta, ale tato je nesprávně vyložena. Vztah mezi skutkovým zjištěním a právním posouzením lze charakterizovat tak, že jde o aplikaci právní normy na konkrétní případ nebo situaci.

Poskytnutí azylu je zcela specifickým důvodem pobytu cizinců na území České republiky a nelze je zaměňovat s jinými legálními formami pobytu cizinců na území ČR, tak jak jsou upraveny např. v zákoně č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR. Azyl je výjimečný institut konstruovaný za účelem poskytnutí ochrany tomu, kdo z důvodů v zákoně stanovených pocítuje oprávněnou obavu z pronásledování ve státě, jehož je občanem. Azyl jako právní institut není (a nikdy nebyl) univerzálním nástrojem pro poskytnutí ochrany před bezprávím, postihujícím jednotlivce nebo celé skupiny obyvatel (srov. IV. ÚS 12/04). Důvody pro poskytnutí azylu jsou zákonem vymezeny poměrně úzce a nepokrývají celou škálu porušení lidských práv a svobod, která jsou jak v mezinárodním, tak ve vnitrostátním kontextu uznávána. Institut azylu je aplikovatelný v omezeném rozsahu, a to pouze pro pronásledování ze zákonem uznaných důvodů, kdy je tímto institutem chráněna toliko nejvlastnější existence lidské bytosti a práva a svobody s ní spojené, třebaže i další případy vážného porušování ostatních lidských práv jsou natolik závažné, že by na ně taktéž bylo možno nahlížet jako na pronásledování.

Podle ust. § 12 zákona o azylu se azyl cizinci udělí, bude-li v řízení o udělení azylu zjištěno, že cizinec a) je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod nebo b) má odůvodněný strach z pronásledování z důvodů rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má, nebo, v případě, že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště. Podle ust. § 2 odst. 4 cit. zákona ve znění platném v době rozhodování správního orgánu se za pronásledování pro účely tohoto zákona považovalo ohrožení života nebo svobody, jakož i opatření působící psychický nátlak nebo jiná obdobná jednání, pokud jsou prováděna, podporována či trpěna úřady ve státě, jehož je cizinec státním občanem, nebo státu posledního trvalého bydliště v případě osoby bez státního občanství nebo pokud tento stát není schopen odpovídajícím způsobem zajistit ochranu před takovým jednáním. Podle ust. § 14 zákona o azylu mohlo ministerstvo udělit azyl z humanitárních důvodů, i když v řízení o azylu nebyly zjištěny důvody podle ust. § 12 cit. zákona.

V dané věci stěžovatel ve správním řízení netvrdil, že byl v domovském státě vystaven ohrožení života, nátlaku, výhrůžkám, ani obavě z útlatku, nemohly tedy být tyto považovány za důvod, pro který lze udělit azyl ve smyslu ust. § 12 cit. zákona, jelikož nemá tato činnost charakter pronásledování ve smyslu ust. § 2 odst. 4 cit. zákona, když toto pronásledování se musí uskutečňovat z důvodu rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů.

Stěžovatel ve správním řízení uváděl svůj osobní stav nouze, plynoucí z nezaměstnanosti, dále že se obrátil na úřad práce, ovšem zaměstnání ani tak nenašel, což připisuje zejména své špatné znalosti moldavštiny. Jinam se přestěhovat nechtěl, protože by neměl zajištěné ubytování, ale také pomáhal rodičům v hospodářství. Politicky činný

stěžovatel v zemi původu nebyl, svůj postoj k pronásledování v doplnění protokolu o pohovoru vysvětlil, takže se ani on sám pronásledován necítil.

V rámci tohoto odůvodnění je nutné připomenout jednání žalobce, který pobýval na území ČR nelegálně, a to nejméně od 6. 7. 2001 do 7. 7. 2001, kdy byl zadržen Policií ČR. Úmysl požádat o azyl projevil dne 17. 7. 2001.

V tomto rozsahu tedy Nejvyšší správní soud nepřisvědčil námitce stěžovatele a rozhodnutí soudu I. stupně shledal bezvadným.

Další stěžovatelovou námitkou bylo vadné posouzení důvodů pro udělení azylu z humanitárních důvodů. Nejvyšší správní soud je nucen nejprve znovu zopakovat, že skutkovým základem pro rozhodnutí kasačního soudu se mohly stát pouze skutečnosti a důkazy, které byly uplatněny před soudem, který vydal napadené rozhodnutí a při svém rozhodování vycházel Nejvyšší správní soud ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu. Správní orgán v řízení možnost udělení humanitárního azylu stěžovateli (v rámci skutečností tvrzených stěžovatelem) zkoumal a dospěl k závěru, že podmínky pro jeho udělení v daném případě splněny nebyly. Podle ust. § 14 zákona o azylu lze v případě hodném zvláštního zřetele udělit azyl z humanitárního důvodu, jestliže v řízení o udělení azylu nebude zjištěn důvod udělení azylu podle § 12. Udělení azylu je na volné úvaze příslušného správního orgánu (jedná se o volnost v rámci správního uvážení, rozhodně proto nelze přisvědčit námitce stěžovatele, že se jedná o rozhodování svévolné) a rozhodnutí o něm přezkoumává soud pouze v omezeném rozsahu. Správní orgán řádně zjistil a posoudil jak osobní situaci stěžovatele (v rozsahu stěžovatelem tvrzeném), tak i stav v jeho zemi, a pokud z nich sám nevyvodil důvody pro udělení humanitárního azylu, je takové rozhodnutí v jeho pravomoci.

Stěžovatelem uplatněné námitky – argumentace mezinárodními dokumenty (Úmluva o ochraně lidských práv a svobod, rozsudky Evropského soudu pro lidská práva a Příručka k postupům a kritériím pro určování právního postavení uprchlíku Vysokého komisaře OSN z roku 1992), byly uplatněny teprve v rámci kasační stížnosti. V tomto rámci je tedy principiálně vyloučeno, aby se uvedenými námitkami Nejvyšší správní soud zabýval v plném rozsahu v souladu s § 109 odst. 4 s. ř. s.

Nejvyšší správní soud proto v daném případě tuto námitku neshledal důvodnou.

Důvodem kasační stížnosti podle § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s., jak stěžovatel měl na mysli, jsou vady řízení spočívající v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech nebo je s nimi v rozporu, nebo že při jejím zjišťování byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost, a pro tuto důvodně vytýkanou vadu soud, který ve věci rozhodoval, napadené rozhodnutí správního orgánu měl zrušit; za takovou vadu řízení se považuje i nepřezkoumatelnost rozhodnutí správního orgánu pro nesrozumitelnost. Soud I. stupně byl však při posuzování zákonnosti rozhodnutí žalovaného správního orgánu vázán v souladu s ustanovením § 75 odst. 2 s. ř. s. rozsahem a důvody opravného prostředku, které stěžovatel uvedl, přičemž vychází ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu. K tomu soud upomíná, že skutková podstata, z níž správní orgán vycházel v napadeném rozhodnutí, je se spisy v rozporu, pokud skutkový materiál, jinak dostačující k učiněnému správnému skutkovému závěru, ve spisu obsažený, vede k jiným skutkovým závěrům, než jaký učinil rozhodující orgán. Skutková podstata nemá

oporu ve spisech, chybí-li podklad pro skutkový závěr učiněný rozhodujícím orgánem, resp. je nedostačující k učinění správného skutkového závěru. Stěžovatel v žalobě uvedl důvody, kterými se soud odpovědně zabýval; žalobce měl možnost vyjádřit se před vydáním rozhodnutí k podkladům, případně navrhnout jejich doplnění (§ 33 odst. 2 správního řádu); jak vyplývá z dokumentů založených ve správním spise, žalovaný si opatřil potřebné podklady pro rozhodnutí (§ 32 odst. 1 správního řádu), takže vycházel ze spolehlivě zjištěného stavu věci (§ 3 odst. 4 a § 46 správního řádu); k prokazování použil všech prostředků, jimiž lze zjistit a objasnit skutečný stav věci a které jsou v souladu s právními předpisy (§ 34 odst. 1 správního řádu); z odůvodnění rozhodnutí vyplývá, které skutečnosti byly podkladem rozhodnutí, jakými úvahami byl žalovaný veden při hodnocení důkazů a při použití právních předpisů, na základě nichž rozhodoval (§ 47 odst. 3 správního řádu); nic ze správního spisu nenaznačuje, že by se žalovaný nezabýval touto věcí odpovědně a svědomitě (§ 3 odst. 3 správního řádu). Nejvyšší správní soud neshledal pro výše uvedené nic, co by svědčilo pro důvod pro podání kasační stížnosti dle § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s.

Nejvyšší správní soud tedy nezjistil naplnění důvodu kasační stížnosti podle ust. § 103 odst. 1 písm. a) a b) s. ř. s., když naopak shledal, že Krajský soud v Ústí nad Labem nepochybil, jestliže žalobu jako nedůvodnou zamítl. Ze všech shora uvedených důvodů Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

Za procesní situace, kdy Nejvyšší správní soud o kasační stížnosti rozhodl přednostně, se z důvodu nadbytečnosti již samostatně nezabýval návrhem na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

Protože stěžovatel neměl v tomto soudním řízení úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení (§ 60 odst. 1 s. ř. s.). Žalovanému Ministerstvu vnitra ČR, které bylo v řízení úspěšné, náklady řízení nevznikly, respektive je neúčtovalo, a proto rozhodl soud o nákladech řízení, jak výše uvedeno.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3, § 120 s. ř. s.).

V Brně dne 20. května 2005

JUDr. Václav Novotný
předseda senátu